

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета Криворізького міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка

НАШІ САЙТИ: www.kmpzt.org.ua і www.pprosvita.at.ua

ЧИТАЙТЕ в цьому числі:

- Михайло КРОЧА пішов із життя, але його справу ми довершимо.
- Знаменитий філософ Френсіс ФУКУЯМА про можливі перспективи України.
- В якому стані перебувають санкції проти Російської Федерації.
- Календар на листопад «Історія України: події та особистості» й інші матеріали.

В газеті і разом з газетою

Редакція й далі продовжує публікувати матеріали про членів редакційної колегії «Промінь Просвіти» з нагоди десятиріччя газети із зосередженням уваги саме на тих питаннях, якими той чи інший громадський активіст найбільше займався. У сьогоднішньому числі пропонуємо нашим читачам бесіду із активісткою Криворізького міського правозахисного товариства й членом редколегії газети Валентиною КРИВДОЮ.

Валентина КРИВДА: «Коли б ввели як обов'язкову норму закону проводи- ти в судах відеофіксацію, тоді і прокурори, і адвока- ти, і судді поводити б себе зовсім по-іншому»

- Валентина Олександрівно, скажіть будь ласка, коли розпочалася Ваша робота як правозахисника, як діяльної людини з контролю роботи судів та правоохоронних органів?

- Перше моє звернення до суду було в 1996-му році (до Дзержинського районного суду в місті Кривому Розі з адміністративним позовом) щодо визнання протиправним із наступним скасуванням рішення виконкому Криворізької міської ради (на чолі тоді з Юрієм ЛЮБОНЕНКОМ) про заборону мітингів, пікетів і демонстрацій на площі Радянській, 1 (це перед приміщенням міськради). У суді першої інстанції тоді було відмовлено в задоволенні позову, але апеляційна інстанція (тоді – в місті Дніпропетровську) повернула на новий розгляд, і суддя Наталія ДЕРКАЧ ухвалила рішення про задоволення позовних вимог.

- Це ж з того часу вже двадцять років промайнуло...

- Жак, так швидко!.. Та при цьому треба зазначити, що то був серйозний вигреш громадськості, але ми не мали можливості оповістити широке коло людей про цю перемогу, просто не було можливості про це десь надрукувати на місцевому рівні: вся преса була провладною. Тому я (як неодноразово пізніше) скористалась для цього всеукраїнською газетою «Шлях перемоги». А місцеві правоохоронні органи одразу про це рішення дізнались – і після того дуже чомно з нами себе поводити під час подальших наших протестних акцій. Однак потім, зі змінами керівництва міліції в місті, доводилося чи не щоразу своїми діями знову й знову доносити до правоохоронців ту просту істину (на базі статті 39-ї Конституції України), що для організації різного роду акцій не треба питати дозволу, бо для цього достатньо й повідомлення. До речі, навіть ось минулої зими, під час перевиборів мера в Кривому Розі, був тижневий одиночний пікет під гаслом «Вилкул, уйди!» – і міліціанти тоді збіглися-злетілися до протестуючої Наталі СЕМЕНЯК, мов ті коршуни. Але я її належним чином проконсультувала – і все відбулося як належить.

- Та варто зазначити, що на той момент подання першого позову до суду Ви, Валентина Олександрівно, вже мали певний досвід громадської роботи, навіть – політичний. Адже 1994-го року Ви мало не стали народним депутатом України.

- Так, було таке. Тоді я пройшла в другий тур по 32-му виборчому округу. А сказати, завдяки чому?

- А завдяки ж чому, як Ви вважаєте?

- Тому, що, поміж іншим, донесла до людей правдиву інформацію про тодішнього мого конкурента Вади-

(Закінчення на 3 стор.)

У Криворізькому правозахисному

13-14 жовтня у Києві відбулася стратегічна зустріч Робочої Групи неурядових організацій з питань змін клімату, в якій взяв участь Микола КОРОБКО. На зустрічі були обговорені питання поточної діяльності громадських організацій, які входять до складу РГ, та визначені шляхи активізації діяльності РГ в конкретизованих напрямках.

21 жовтня у актовій залі департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА відбулося засідання Громадської ради при Дніпропетровській ОДА, в якому взяв участь член ради М. КОРОБКО. Головне питання: підготовка до обрання нового складу ради відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 996. Формування нового складу ради відбуватиметься протягом грудня поточного року.

Триває конкурс на отримання звання «Слуга мертвого слова»

Надіслали, порадилися, а де ж рішення?

Наша редакція отримала відповідь від голови Криворізької районної державної адміністрації С.В. НАГАЙЧЕНКА на свій інформаційний запит від 21 вересня цього року. У тому запиті зазначалося:

«1. Що нині зроблено районною державною адміністрацією на виконання прийнятих зобов'язань щодо того, аби «провести інвентаризацію земель запасу та резервного фонду, переглянути договори оренди земельних ділянок, провести моніторинг земель, що використовуються без правовстановлюючих документів; крім того, провести договори оренди у відповідність до вимог ст. 288 Податкового кодексу України, а саме: розмір орендної плати не може бути меншим 3% від нормативної грошової оцінки», оприлюднених у матеріалі, який було вміщено в газеті «Сільське Криворіжжя» й зацитованих у статті газети «Промінь Просвіти» «Без ревізії кінець, або Чи зможе сільське Криворіжжя розірвати павутиння корупції та кумівства і стати гідним прикладом для інших?»

2. Яким чином Криворізька районна державна адміністрація посприяла селянам із села Кам'яне Поле за час після опублікування вище зазначеної в нашій газеті статті в тому, аби вони одержали можливість випасати на постійній основі свою худобу і не вдаватися до скорочення її поголів'я з причини відсутності пасовища?»

А ось, нижче, текст відповіді за підписом С.В. НАГАЙЧЕНКА

«Керуючись законами України «Про місцеві державні адміністрації», «Про доступ до публічної інформації», розглянувши Ваш запит від 21.09. 2016 щодо проведення інвентаризації земель запасу та резервного фонду; щодо моніторингу земель, які використовуються без правовстановлюючих документів; щодо проведення договорів оренди у відповідність до ст. 288 Податкового кодексу України; щодо використання земель для сінокошення та випасання худоби повідомляємо, що в квітні-травні 2016 року Криворізькою райдержадміністрацією були проведені наради з сільськими та селищними радами, на яких були розглянуті питання щодо проведення інвентаризації земель в розрізі сільських та селищних рад Криворізького району, в тому числі – земельних ділянок, що використовуються без правовстановлюючих документів.

У зв'язку із вступом в силу з 01.01. 2013 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності», змінами, які відбулися в Земельному кодексі України, зокрема – до статті 122 Земельного кодексу України, повноваження щодо розпорядження землями сільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності, надійшли до Державного агентства земельних ресурсів України та його територіальних органів. Тому Криворізькою райдержадміністрацією був надісланий лист до Держгеокадастру у Криворізькому районі щодо приведення діючих договорів оренди у відповідність до вимог ст. 288 Податкового кодексу України. Додатково повідомляємо, що у зв'язку зі змінами в земельному законодавстві України питання щодо розпорядження землями для сінокошення та випасання худоби не належать до Криворізької райдержадміністрації».

Тобто, виходить, що посадовці райдержадміністрації проводять собі різні наради із сільськими та селищними радами, надсилають документи в інші інстанції, не приймаючи при цьому ніяких рішень та ще й при цьому зазначають, що внаслідок прийнятих змін у законодавстві вони до певних речей уже не мають жодного стосунку? Тоді краще чесно було б відповісти приблизно так: «райдержадміністрацією щодо питань, які містяться в інформаційному запиті, не було прийнято ніяких рішень, оскільки наш орган влади внаслідок певних змін у законодавстві України їх вирішенням більше не займається»; або ж (так само чесно) - процитувати прийняті рішення (якщо вони є і не засекречені із якихось причин) щодо тих питань.

А тому редакція нашої газети все ж сподівається отримати більш чітку відповідь на перше запитання вище зацитованого інформаційного запиту.

На Дніпропетровщині стрімко зростають показники розлучень і смертності

Сьогодні, 24 жовтня, у медіа-центрі «Дніпро-Пост» оголосили статистику одружень та розлучень й показники смертності та народжуваності у Дніпропетровській області. На прес-конференції про це повідомила заступник начальника управління – начальниці відділу державної реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області Наталія Щербикіна. Про це повідомляє Дніпроград із місця подій.

Результати статистичного дослідження виявилися невтішними. Експерт заявила, що протягом 9 місяців 2016 року зареєстровано 2 943 розірвань шлюбів, хоча в 2015 році цей показник становив 3 896. «Кількість розлучень за 2 роки збільшилася на 30-40% незважаючи на те, що кількість реєстрації шлюбів така ж сама, - підкреслила Наталія Щербикіна. - Маємо такі дані: у 2015 році представники органів РАЦСу Дніпропетровської області зареєстрували 25 634 актових записів про шлюб та провели 13 239 індивідуальних церемоній з різними елементами торжества. За 9 місяців 2016 року складено 14 013 актових записів про шлюб, із них лише половину провели з належними урочистостями».

Невтішна ситуація склалася із показниками смертності та народжуваності жителів Дніпропетровщини: у 2015 році було зареєстровано народження 33 678 дітей і 53 827 смертей, а протягом 9 місяців 2016 року народилося 23 482 дитини, померло 39 177 людей. «Спостерігаємо погану тенденцію: перевищення смертності над народжуваністю становить понад 50%. Загалом це відбувається через проведення військових операцій на Сході України. Також найбільш поширеною причиною смертей у Дніпрі є хвороби серця», - зазначила начальниці відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Ліна ПАНЧЕНКО,
сайт «Дніпроград»

Політолог Френсіс ФУКУЯМА: «Вам потрібно замінити такий уряд на безособовий, що створюватиме рівні умови гри для всіх»

Авторитетна
думка

Відомий американський філософ та політолог Френсіс ФУКУЯМА прочитав у Львові відкриті лекції на тему: «Корупція і прогрес державних реформ в Україні». Під час зустрічі автор фундаментальної книги «Кінець історії і остання людина» обговорив сучасний етап розвитку світу з точки зору глобальної політики, коротко розповів про політичну ситуацію в США, а також за торкнув декілька проблем України. Далі представлені найцікавіші думки автора зі світовим ім'ям...

ПРО УКРАЇНСЬКІ ПРОБЛЕМИ

У багатьох демократичних країнах не вистачає ще однієї важливої речі, а саме: якості влади та уряду. Не всі демократичні уряди мають можливість забезпечити громадянам не лише свободу від тиранії, але й доступ до базових та фундаментальних послуг. Я дуже ретельно слідкую за подіями в Україні, зокрема. Я із захопленням спостерігав за Помаранчевою Революцією. Її наслідки мене дуже розчарували. Ця революція показала, наскільки важливою є якість демократичного уряду. Друга революція, Євромайдан. Була також надзвичайно важливою подією не лише для України, але й для світової політики.

Досвід багатьох країн (зокрема, - і США) показує, що корупція існує не через те, що урядовці не знають, яким повинно бути ефективне управління. Проблема корупції в тому, що це явище глибоко закоренилось в суспільстві і діє в інтересах самої еліти. Корупція не буде викорінена доти, поки не буде створено політичні умови для того, щоб витіснити з влади корумпованих управителів і замінити їх новими - такими, що мають інші цінності і створюють інші інституції.

Змін не відбудеться без поєднання трьох обов'язкових чинників. Перш за все, має бути сформоване громадянське суспільство. Також має бути провідник, який поведе людей, і мають бути інституції, які забезпечать необхідні реформи. У вас є громадянське суспільство, яке має потужний голос. Потенційно у вас є провідники, які його представляють. Ми також повинні пам'ятати про те, що Україна - це країна з великою кількістю освічених людей. В Україні також є інституції, які мають величезний прихований потенціал і спроможність до змін. Вам просто потрібно перемістити акценти від сильних сторін до слабких. Ви повинні не тільки протистояти поганому уряду, а також іти у владу для того, щоб змінити державні інституції.

Багато людей у різних кутках світу ретельно спостерігають

за тим, що відбувається в Україні. Більшість здивована вашою спроможністю взяти під контроль те, що відбувається в суспільстві. Я думаю, що громадянське суспільство в Україні може стати натхненням для багатьох країн світу, особливо у момент протистояння не толерантним націоналістичним корупційним патримональним режимам.

Проблема України в тому, що ви покладаєте занадто велику довіру на вузьке коло людей. У вас є еліта, політики та підприємці, які мають тісні зв'язки і підтримують одне одного за рахунок решти суспільства. Вам потрібно замінити такий уряд на безособовий, що створюватиме рівні умови гри для всіх.

Для цього перш за все необхідно сформувати незалежну судову систему, а також потрібна необхідна політична воля дотримуватись законодавства і готовність притягнути до відповідальності навіть найвищих керівників у суспільстві. Це стане початком формування системи, яка матиме вищий рівень довіри від звичайних громадян.

Америка може багато зробити для того, щоб підтримати Україну. Президент Барак ОБАМА вчинив неправильно, відмовивши Україні у військовій підтримці. Він потерпає через надмірну реакцію людей на участь американської армії в Афганістані та Іраку, тому не хотів надавати іншої військової підтримки. На мою думку, Гіларі КЛІНТОН більш охоче підтримуватиме Україну у військовому плані. Ми відчуємо ці зміни, якщо Г. КЛІНТОН обериється президентом.

(У скороченому вигляді редакційна стаття часопису української діаспори в США «Свобода» під заголовком «Політолог Френсіс ФУКУЯМА: «Україна може надихати інші країни», опублікована в числі від 16 вересня 2016 року цього часопису.)

Між формальністю та ефективністю

В якому «стані» перебувають західні санкції проти Росії, і чи здатні вони примусити Кремль до миру?

«Українська сторона внесла чітку пропозицію — розглянути позицію, щоб продовжити санкції не на півроку, а на рік — на весь 2017 рік. Зараз це питання обговорюється серед країн-членів ЄС», — заявив Президент Петро Порошенко в інтерв'ю українським телеканалам у неділю, додавши, що нині в Євросоюзі вже не обговорюється питання продовжувати чи не продовжувати санкції, якщо Мінськ не буде імплементаційним. Запровадження санкцій проти Росії є одним з інструментів тиску Заходу на агресора, який намагається, в тому числі, за рахунок України повернути собі статус світового гравця. У відповідь на санкції США та ЄС Кремль запровадив свої — антизахідні санкції, заборонивши ввезення в країну низки європейських товарів. Заради російського глядача влада навіть напояказ нищила екскаватором завезені фрукти, сири, хамони... І нічого, що від цього втрачатимуть пересічні росіяни — йому не звикати бути бідним... за наявності величезної території та всіх необхідних природних ресурсів.

Поява помічника Путіна Суркова, який перебуває в санкційному списку європейців, на переговорах у Берліні — це свого роду замір нинішніх відносин Євросоюзу з Росією. Німці пояснили його участь у «нормандському форматі» тим, що від російської сторони надійшов відповідний запит про надання винятку, і його задоволили. Але проблема явно глибша. Від європейців дедалі частіше лунають заклики про необхідність зняття санкцій щодо Росії. Або про те, що Україна має виконати свою частину зобов'язань Мінських домовленостей. Фактично йдеться про те, що незважаючи на саботаж Кремлем своєї частини відповідальності згідно з угодою, не кажучи вже про розв'язання війни та окупацію українських територій, Україна має надати особливий статус захопленій Росією частині Донбасу, при цьому так і не отримавши контроль за своєю землею.

«Сьогодні зателефонував мій приятель, що повернувся із Москви, — пише у себе в «Фейсбукі» Валентина Руденко. — Йому довелося провести там кілька днів, щоб зустрітись зі своєю ріднею. Розповів, що рік тому в цей самий час у московській мережі «Азбука вкуса», наприклад, не було жодних сирів, крім білоруських. А зараз у цій самій мережі представлений, як і раніше, повний спектр делікатесів із ЄС, як було до санкцій два роки тому, — хамони, прошуто, бельгійські паштети, французькі вина і надзвичайно величезний вибір сирів: французьких, німецьких, швейцарських і навіть британських. Так би мовити: «фромаж, сер!» Запитає мене мій приятель: «Вони що, зняли вже санкції, як думаєш?» Санкції не зняли. Але події в європейсько-російських відносинах свідчать про явне потепління. Не впливають кардинально і такі варварські злочини Росії, як бомбардування цивільних осіб в обложеному сирійському місті Алеппо. Під час останнього саміту

Євросоюзу учасники домовилися посилити тиск на Москву та сирійський уряд, але не домовилися щодо санкцій, як хотіли цього деякі уряди ЄС. Зійшлися тільки на нечіткому попередженні про те, що «ЄС розгляне всі наявні варіанти, якщо нинішнє насильство триватиме». Проти, принаймні відкрито, виступила Італія. Прем'єр-міністр Маттео Ренці, чия країна має широкі торговельні зв'язки з Росією, заявив, що економічні санкції не повинні бути частиною цієї стратегії, тому що вони не змусять Москву вести переговори з мирного врегулювання. Цікаво, які переговори з росіянами щодо українського питання чи сирійської проблеми дали серйозний результат за останній час. Навіть якщо й підписуються якісь домовленості, як, наприклад, Мінські, Кремль їх не виконує. Більш того, російська влада вже тривалий час послідовно «працює» із західними країнами, враховуючи їхню різноманітність і слабкі місця. Мета — розмити позицію Заходу і внести розбрат до його лав. Власне, позиція італійського прем'єра підтверджує це. Як і вояжі окремих політиків чи представників культури до Росії, тим більше до окупованого Криму, де вони розповідають про необхідність налагодження дружніх відносин. Польський режисер Кшиштоф Зануссі — серед друзів Росії. 21 жовтня 2016 року в «Російській газеті» було опубліковано його велике інтерв'ю під заголовком: «Нікого не треба вчити жити правильно». Розмірковуючи з цього приводу у своєму блозі «Прокляття західних інтелектуалів» (yakovenkoigor.blogspot.ru/2016/10/blog-post_23.html), російський журналіст Ігор Яковенко пише: «Підлість залишається підлістю, навіть якщо виправдання диктаторського режиму робиться в м'якій формі захисту «різноманітності світу». А далі Яковенко продовжує: «Втім, ті західні мислителі, які вважали: путінський режим диктатурою і дають поради щодо його демонтажу, найчастіше розуміють те, що відбувається в Росії, не більше, ніж західні прихильники Путіна. Financial Times порадила російським олігархам знову, як 1996 року, взяти долю країни у свої руки. «20 років тому невелика група російських бізнесменів врятувала країну», і ось тепер «олігархам знову необхідно втрутитися», — вважають британські аналітики. На їхню думку «олігархи повинні йти на ризик і організувати зміну влади в Кремлі» (цитати з Inosmi.ru). Можна навіть не брати до уваги оцінки того, що сталося в 1996 році. Я переконаний, що це був остаточний похорон демократії, хтось вважає, що це був її порятунок. Будемо вважати це очевидним для мене питанням спірним. Але ось щодо тих, кому британські аналітики пропонують зайнятися усуненням від влади Путіна, сподіваюся, немає ніяких різних думок? Хоч туди у Росії з тих, хто має уявлення, хто такі Абрамович і Ковальчук, Ротенберг та Усманов, Фрідман і Прохоров, Дерипаска та Якунін, Сечин та Міллер, вважає їх здатними на змову проти

Путіна?

Перераховані вище путінські олігархи або стали такими завдяки близькості до Путіна, або зберегли свій статус завдяки лояльності до нього. Він один — їхній «дах», втративши який, всі вони потрапляють у простір невизначених перспектив у діапазоні від позбавлення значної частини нажитих непосильною працею багатств до тюремної камери. І друга обставина, яка робить абсурдним порадку британських «експертів» російським олігархам, називається страх. Путіну достатньо просто уважно подивитися на будь-кого з перерахованих вище товаришів, щоб під цим нещасним утворилася калюжа». Отже, наскільки реальним і дієвим є інструмент санкцій щодо Росії?

«ЄВРОПА ЗІШТОВХНУЛАСЯ ІЗ НИЗКОЮ ПРОБЛЕМ, ЯКИХ ДО ТОГО НЕ ЗНАЛА, ЩО ВІДВОЛІКАЄ ЇЇ УВАГУ ВІД ВІЙНИ В УКРАЇНІ»

**Анджей ШЕПТИЦЬКИЙ, аналітик
Інституту міжнародних відносин Варшавського університету:**

— Питання санкцій треба розглядати у двох вимірах — економічному та політичному. Якщо говорити про економічний вимір, то він є обмеженим, і тому не на сто відсотків ефективним. Звичайно, внаслідок цього відбувається певна торгівля продуктами між РФ та ЄС, Україною. І йдеться не лише про товари харчування. Це стосується навіть деяких видів озброєння. Наприклад, Україна, а саме «Мотор Січ» постачала двигуни для російських вертольотів. Що ж до нинішньої ситуації, то так відбувається з кожним законом, який одні виконують, а інші порушують. Разом із тим, ми бачимо певні результати від санкцій, тому не можна говорити, що вони не працюють. Що ж стосовно політичного виміру наслідків від санкцій. Перш за все, санкції демонструють негативне ставлення заходу до агресії РФ проти України. Це ще й політична позиція. Таким чином, санкції є елементом солідарності між країнами членами ЄС та Україною щодо поведінки РФ. Безумовно, в Європі існують сили, які можна назвати проросійськими. Вони намагаються зробити все, щоб скасувати або хоча б послабити санкції. Про що це свідчить? Про те, що ці заходи дійсно вдарили по РФ і вона всляго прагне уникнути санкцій. Якби від них не було жодного ефекту, то й не було б сенсу з ними боротись Кремлю. Проблема полягає ще й у тому, що Європа останнім часом зіштовхнулася із такою низкою проблем, яких до того вона не знала. Це відволікає її увагу від війни в Україні, що негативно впливає на ефективність згаданих заходів. Проте за ці два роки в ЄС вже всі розібрались, що саме відбувається у вас в країні, і навіть держави, які спочатку приязно ставились до РФ, вважають її агресором, наприклад, Франція.

«СВОЄЮ ТОРГІВЛЕЮ З КРИМОМ ТА ІНШИМИ ОКУПОВАНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ МИ САМІ ПІДРИВАЄМО РЕЖИМ САНКЦІЙ»

**Григорій ПЕРЕПЕЛИЦЯ, доктор
політичних наук, конфліктолог, професор
Київського національного
університету ім. Т.Г. Шевченка:**

— Безумовно, з плином часу ефективність санкцій буде зменшуватись, адже існує така властивість, як адаптуватися до перешкод. Але головною причиною цього є те, що Україна сама почала використовувати нечіткі формулювання. Наприклад, називати війну Антитерористичною операцією. Ми не зробили цього ні юридично, ні політично. Лише в заявах окремих політиків звучить слово «війна», що де-факто ніяк не впливає на реальний стан речей. Таким чином, із 20 лютого 2014 року ми лише накопичуємо проблеми у визначеннях, коли з одного боку, називаємо одні речі контрабандою, а з іншого — покупку вугілля з окупованих територій, звичайною торгівлею. Виходить так, що юридично у нас РФ не є воюючою стороною. А отже жодних претензій до тих, хто торгує з нею офіційно, не може бути. Це проблема, бо йдеться ще й про те, що Захід не має юридичних підстав до покарання агресора. Санкції є достатньо м'яким заходом у порівнянні з міжнародною блокадою. А саме блокада має застосовуватись до агресора й окупанта. Захід, якому подають війну проти України, як внутрішній конфлікт, сам починає обирати риторику, мовляв, чому він має втрачати дивіденди від санкцій проти РФ? Таких думок стає все більше, тим паче, коли в Європі бачать, що Україна сама продовжує торгівлю з агресором. Нещодавно термін дії указу Президента щодо санкцій проти РФ закінчився і відбувся певний проміжок часу, коли санкції не діяли, поки Порошенко не пролонгував дію цих заборон. Цим люфтом скористалися ті, хто торгує з РФ.

Можна сказати, що РФ зараз сама напросилася на нові санкції своїми діями в Сирії — бомбардуванням житлових кварталів та гуманітарних конвоїв. Захід просто не міг не відреагувати на ці очевидні злочини. Але це не означає, що це пов'язано з війною в Україні. Проте фактор майбутніх виборів у Франції і Німеччині буде лише послаблювати ці санкції. Уряди цих країн будуть шукати способи, щоб не дратувати бізнес і не шкодити власній економіці. Відповідно, увага до контролю за циркуляцією товарів буде зменшуватись. Більш того, буде тривати пошук інших каналів для відновлення торгівлі з РФ, адже це достатньо великий ринок. Зараз товари з України завозяться в Білорусь, там розмитнюються і звідти потрапляють до РФ уже як білоруські товари. Саме так до РФ потрапляють наші товари через окуповані території. Безумовно, якщо лінія фронту тривалий час залишається зафіксованою, то там виникають колабораційні моменти. Своєю торгівлею з Кримом та іншими окупованими територіями ми самі підриваємо режим санкцій.

**Іван КАПСАМУН,
Валентин ТОРБА,
Наталія ПУШКАРУК
газета «День», число 192
за 2016-й рік**

(Закінчення.
Початок на 1 стор.)

ма ГУРОВА (коли він працював на комбінаті «Криворіжсталь») щодо смерті підлеглого йому робітника від враження електрострумом, який у робочий час працював у нього на дачі. Про це було відомо і в цеху, і в цілому комбінаті, але інформацію таку приховували.

- Крім цього, Ви ж ще багато років працювали під час виборчих кампаній до різних органів влади як спостерігач...

- Так, я моніторила діяльність кандидатів від будь-якої політичної сили, незалежно від того, яку партію той чи інший кандидат представляв. Тому я мала тоді і маю сьогодні об'єктивні висновки щодо цього процесу. І це відбувалося від часу голосування про

Україні! - Тоді був би зовсім інший ефект. Значить, це не було на той час належної критичної маси в громадському середовищі, яка б могла привести людей до остаточної перемоги.

- А потім - Революція гідності. І тепер, після неї, ми бачимо, яку маємо владу в Києві і у нас, у Кривому Розі... То що ж ми тут не так знову зробили? Що ми зробили не так, оскільки отримали таку владу (навіть - у центрі, в Києві),

дні, розстріли...

- Та то просто жах. Це ж на моїх очах все відбувалося... І перші труни... Я коли раніше засинала після смерті мами, то стояла перед очима та труна з мамою, а потім - труни з нашими молодими майданівцями... Це стоїть перед очима і буде стояти завжди. Це такі були духовно сильні люди! І їхні сім'ї... Це цвіт нації. Наприклад, мати свого сина стоїть на Майдані, а внизу - труна. І вона каже, що «в смерті мого сина винні всі, хто проголосував за ЯНУКОВИЧА». Розумієте?... Це в останні хвилини прощання зі своєю кровинкою... І коли таке чуєш (я не знаю, що відчували глядачі, коли таке транслювали по телевізору), то навіть ця одна фраза тебе перевертає!.. І як же можна тепер сумніватися? Як можна повторювати негатив попередньої влади?..

- А тепер ми маємо в умо-

туда було тоді дуже важко, я з подругою отримали відмову, але нам запропонували поїхати до Румунії, це було десь у 1977-му році. Була здивована там величезною масою різних товарів на вітринах магазинів, тим, зокрема, що побачила аж 28 сортів ковбас (а це було фантастично багато, порівняно з тим, що було на той час у нас). А ще - красиві зелені вулиці, де все було обвите плющами, море було красиве-красиве... Це було в радянські часи... А потім, коли відпрацювала в Артемівську три роки, я переїхала до Кривого Рогу і потрапила на музично-педагогічний факультет у Криворізький педагогічний інститут, де вже працювала концертмейстером. І у мене тоді теж була мета: після першого року роботи з'їздити ще куди-небудь, в іншу якусь країну. І тоді я поїхала в сонячну Болгарію. І вона мене не дуже вразила: здавалося, що це ще

Валентина КРИВДА:

«Коли б ввели як обов'язкову норму закону проводити в судах відеофіксацію, тоді і прокурори, і адвокати, і судді поводити б себе зовсім по-іншому»

незалежність України й по сьогодні: працювала і працюю спостерігачем.

- А в яких газетах були Ваші перші публікації?

- В газеті «Шлях перемоги». Про події, які відбувалися у нас у Кривбасі. Інколи так і було: місцеві владці дізнавалися з цієї газети про те, що світ уже знає про їхні «художества», коли їм привозили газету й показували мої замітки. Тому тоді вони були дуже ретельними в стосунках зі мною й слідували за тим, про що говорити за моєї присутності. Вони вважали, що у мене десь у кишені лежить диктофон і що я всі ті розмови записую.

- А щодо нашої газети, «Промінь Просвіти», то, пам'ятаю, перший матеріал за Вашою участю був про суд щодо захисту української мови як державної. Це був 2006-й рік, десять років тому.

- Тоді прокуратура робила позови по всій Україні. Це коли намагалися впровадити другу державну мову, російську, це стосовно законодавства про регіональні мови. А громадськість брала участь в якості вільних слухачів. Ще й правозахисник Анатолій РУДЕНКО подавав такий позов...

- Валентино Олександрівно, з тих пір Ви вже ось десять років зверталися з різного роду інформаційними запитами та зверненнями як до органів місцевого самоврядування, так і до правоохоронних державних органів. То що Ви можете сказати, маючи досвід такого спілкування з владою в письмовій формі, про правоохоронну систему? Чи видно якісь позитивні зміни?

- Те, що ми отримали сьогодні після їх переатестації, мене як громадянку України (як би це сказати точніше?) просто гнітить, бо були певні сподівання. Я, наприклад, вже цього року не могла потрапити на прийом до прокурора в прокуратуру, що розмістилася на території Центрально-Міського району. Було таке, що коли приходила, то прокурор припиняв прийом. У мене - гнітуче враження від тієї « нової генерації » в нашому місті, яка туди прийшла. Будь-які скарги громадськості на бездіяльність слідчих, прокурорів щодо невнесення в ЄРДР заяв про кримінальні правопорушення вони заперечують в судах трьома фразами: «не підлягають задоволенню», «необґрунтовані», «не мають підстав». Нинішній стан правоохоронних органів бетонує, чавить паростки демократії в Кривбасі.

- Що Ви можете сказа-

ти про рівень корупції в місцевих органах влади після таких довготривалих із нею контактів? Він - високий? Скажімо, - якщо говорити про реалії останніх років

- Так, звичайно.

- А на чому базується Ваш такий висновок?

- Я дивлюся на ті резонансні справи правоохоронних органів, які доведені до суду, й бачу, що там ніяк не може розпочатися їх розгляд по суті. Це, наприклад, стосується Олександра СВИТЛИЧНОГО, Миколи ТЕРЕЩЕНКА. Тому складається враження, що це просто сфабриковані справи.

- А для чого їх тоді фабрикують?

- А щоб зайняти певні прокурорські високі посади. Адже нібито гучні справи. Відбувається певне просування службовою драбиною, а потім - на гальмо, та й все.

- То чи вважаєте Ви, що в нашому місті можна колись здолати корупцію? Що для цього треба робити?

- Громадський контроль. І більше нічого ефективнішого за нього немає. Причому - не тільки шляхом пасивної присутності в залі під час судових процесів. Ми маємо домогтись, щоб на законодавчому рівні було ухвалено питання не лише про технічний запис судових засідань, який здійснюється, а й про відеофіксацію як норму закону. Звичайно ж, є й закриті справи, але я - не про них, а про всі інші... І було б тоді знято дуже-дуже багато питань. Чому? Бо і адвокати, і прокурори, і судді вели б тоді себе зовсім по-іншому. І тоді менше було б їх несправедливих жертв.

- Тобто, це все залежить від рішення Верховної Ради України?

- Так. Але ж це - європейські стандарти. Тому я вважаю, що ми мусимо цього домогтись.

- Крім величезної кількості різних протестних акцій, через які Ви пройшли, були дві, всеукраїнського рівня, революційного змісту. Це Помаранчева революція і Революція гідності. То що Вам найбільше пригадується з часів 2004-го року?

- Це був великий всенародний революційний порив, висока віра в те, що ми робили дуже велику загальнодержавну справу, а в серці кожного її учасника - відчуття, що й ти був дотичний до того історичного процесу. І хоч потім настало велике розчарування, то все було не даремно. Виявилось, що ми недо-статньо пильнували за першою особою держави. Якби ж то тоді та був сьогоднішній рівень контролю за діями Президента

яка не йде назустріч людям? Чому не виконані вимоги Майдану?

- Певна зрада... Певна зрада відбулася. Адже буквально на всіх рівнях залишилися можливості маніпулювати свідомістю людей. Однак ступінь зрілості громадянського суспільства з роками все одно піднявся. Навіть по Кривому Рогу це видно було. Але в нашому місті була ще й цинічна зрада отих депутатських фракцій від ЛЯШКА і від «Батьківщини» в особах ШАГОВАЛОВОЇ, БАБЕНКО та інших!.. І це не має залишатися безкарним.

- А коли Ви були на Євромайдані й Революції гідності близько 80-ти днів...

- Я там була 71 день...

- Добре... Тож коли Ви там були, то чи увяляли собі майбутнє України й нашого міста таким, яким воно є сьогодні?

- Ні, звичайно! Ні! Звичайно ж, киявський рівень Майдану - то зовсім інше, ніж тут. То була територія свободи, територія якоїсь внутрішньої реалізації кожного. І, до речі, покликано моїм туди поїхати була наявність у Києві ВІЛЬНОГО університету на Майдані. Це була справжня інтелектуальна громадська ініціатива із поширення ґрунтовних знань фахівців про важливе для розвитку громадянського суспільства. Там були люди з різних інститутів Києва, провідні науковці навіть з інших країн. В тому числі, розповідали й про те, як громадянське суспільство може перемогти режим мирних шляхом. Так, про це нам розповідали науковці з Канади. І слухачі там були з різних країн. Наприклад, поряд зі мною на морозі стояла українка з Австрії. І це мене приваблювало. Там був розвиток, була концентрація інтелектуальних, творчих, креативних сил різних поколінь. Але насамперед - молоді. І я була щаслива, що до того часу дожила, що відбувається зміна поколінь...

- А потім прийшли криваві

вах війни, яку керівники називають АТОю, проводити реформи й розбудувати незалежну правову Українську державу. Хлопці на війні успішно роблять свою справу. А які сподівання на те, що ми тут, у Кривому Розі, все збудуємо?

- Ми маємо обов'язково бути оптимістами. І я є оптимістка. Треба крок за кроком йти у майбутнє, працювати на майбутнє. І кожен крок, який робиш, - це все одно поступ. Бо треба, щоб те, на що ми працювали багато років, стверджувалося, впроваджувалося, втілювалося. І все ж таки мене тішать події криворізькі. Середній клас, молоді, студентство (хоч і не масово) стверджують. І нова генерація все-таки є. Звичайно ж, це далеко й далеко не на сто відсотків. Але оті п'ять відсотків національно свідомі, переконаних, звиятжних, жертвних поведуть за собою всіх інших дев'яносто п'ять. Сьогодні. Хоч і певні факти трошки уповільнюють цей процес самоствердження нового покоління... І на цьому тлі дуже прикро, що третій тур виборів у Кривому Розі ствердив нам вчорашній день. Я кажу, що в цьому винні ми, моє покоління. Я бачу свою вину. Ми десь недопрацювали... Події дуже стрімко розгорталися. Звичайно, не все можна було впливати... Але все одно, все одно...

- Валентино Олександрівно, Вам в різні часи вдалося побувати не тільки в різних частинах України, не тільки на революційних Майданах, але й за кордоном. Тож (хоч у загальних рисах) коли й де Вам вдалося побувати та - про найбільш враження.

- За радянських часів після закінчення Криворізького педагогічного інституту я була розподілена на Донбас, в Артемівське педучилище на музично-педагогічне відділення (це моя мрія була там працювати). І після першого року мені захотілося поїхати за кордон, в НДР, в країну, де колись жили й творили багато великих художників, музикантів, філософів... Але з путівками

одна советська республіка.

А потім (це вже в часи незалежної України, десь два роки тому) я побувала в Польщі. Ця моя поїздка відбулася в ранзі активістки Криворізького міського правозахисного товариства, як членкині українсько-польського Партнерства з відродження річки Саксагань. Нам наочно продемонстрували, як громадськість може дуже ефективно впливати на прийняття рішень органами місцевої влади. І це справді цивілізаційні норми, а не такі, як тут, у нашому місті...

- А у нас про таке й досі можна тільки мріяти, так?

- Так. Бо тут - тільки влада нависає над людьми, а тому всі ініціативи можуть (бачте!) виходити тільки від неї. Або ж - діяти треба тільки разом із ними, спільно, однак на буклетах має бути позначено: «управління культури», «управління екології» чи інше якесь управління або відділ. А інакше - лавочки, встановлені нами за благодійні кошти на «Заріччю» для відпочинку людей, будуть плавати десь, а потім - щезати і з'являтися на чужих подвір'ях. Це я - щодо ніби участі місцевої влади у тому вже згаданому Партнерстві... Я навіть хочу порушити кримінальну справу по цьому факту. Але то вже - дещо інше, про те треба говорити окремо...

- Валентино Олександрівно, а чи вважаєте Ви, що нинішня місцева влада є ефективною у захисті прав криворізьців і чи діє вона в інтересах українського громадянського суспільства?

- Ні, звичайно!..

- А чому, на Вашу думку, вона себе так поводить?

- Бо, виходить, свої інтереси владців - понад усе. Хоч вони вже й розуміють, що перемога демократичних сил обов'язково відбудеться, і, більше того, та перемога, як мовиться, наступає їм уже на п'яти. І якщо ми проаналізуємо останні вибори тут, місцеві й парламентські, то демократичні кандидати (сумарно) більше набирають у процентному відношенні, ніж якийсь там одіозний «опоблоківський» або «регіональний» кандидат. Влада це відчуває, а тому ще активніше йде на такі ганебні засоби як підкуп та до нього подібні.

- Дякую Вам за розмову, Валентино Олександрівно!

Бесіду вів
Сергій ЗІНЧЕНКО

На світлинах: Валентина КРИВДА - 1 стор., на 2 стор. (вгорі) - Валентина КРИВДА, фото взяте із сайту «Верховний суд», (нижче) - серед інших учасників Помаранчевого Майдану.

Тепер немає з нами Михайла Власовича КРОЧІ...

Цими днями рідні, друзі і колеги-правозахисники провели в останню путь Михайла Власовича КРОЧУ, світлу, відповідальну людину, відставного військового інженера-будівельника, який у свій час керував будівництвом важливих військових об'єктів у Заполяр'ї. Він пішов із життя 18 жовтня, на своєму 80-му році.

Після виходу на пенсію Михайло Власович довгий час працював як вільнонайманий працівник у військовій частині у м. Кривому Розі.

В останні роки його ослаблене службою здоров'я потерпало від свавілля криворізького чиновництва та бездіяльності виконавчої служби і правоохоронних органів щодо порушення Товариством з обмеженою відповідальністю «Центрсервіс» будівельних норм під час виконання будівельних робіт з реконструкції нежитлових приміщень магазину продовольчих товарів під розміщення кафе та зали комп'ютерних ігор на вулиці Пушкіна, будинок 1 у Центрально-Міському районі м. Кривого Рогу. Прибудова цих приміщень до багатоповерхового будинку позбавила родину М. КРОЧІ можливості повноцінного користування власною лоджією та ускладнила безпеку проживання. Після тривалої тяганини суд визнав правомірність вимог родини М. В. КРОЧІ, але виконавча служба Центрально-Міського району м. Кривого Рогу впродовж двох з половиною років не спромоглася ні на крок наблизитися до виконання судового рішення.

У спілкуванні з правозахисниками Михайло Власович наголошував, що, відстоюючи свою справу, він домагається того, щоб державні служби сумлінно виконували свої обов'язки в інтересах всіх громадян. Мав намір після завершення своєї судової справи долучитися до захисту прав інших громадян, але не судилося...

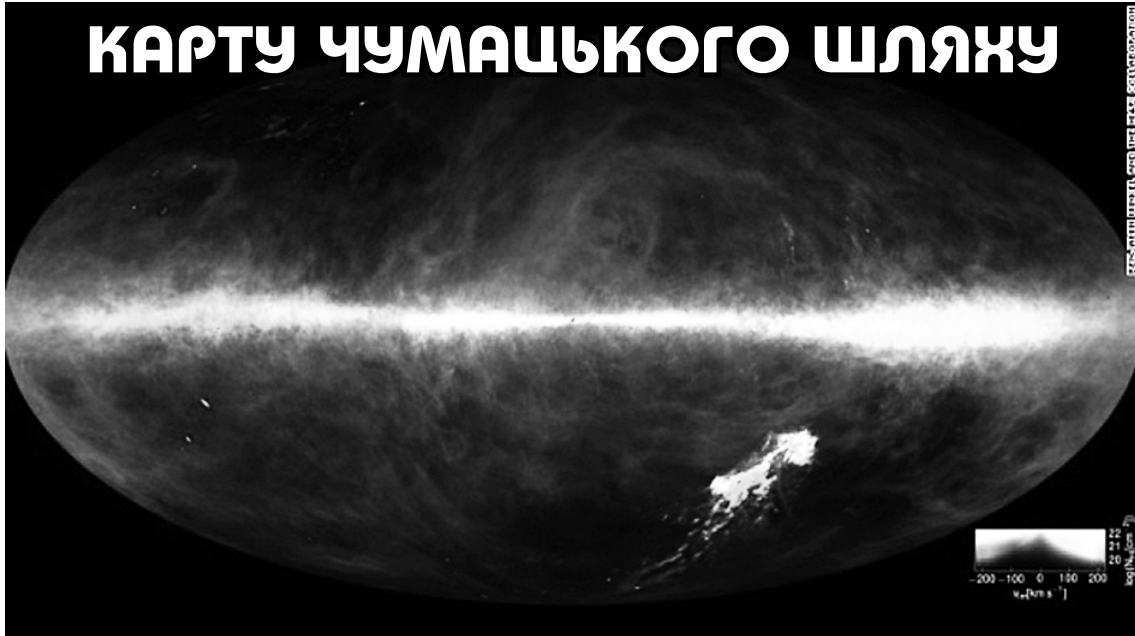
Його шляхетна відданість справі відстоювання громадських інтересів і непримиренність до проявів беззаконня є прикладом для наслідування для кожного мислячого громадянина.

Пам'ять про Михайла Власовича надихає нас на подальшу боротьбу із беззаконням і зловживанням влади, за духовний розвиток суспільства.

**Криворізьке міське
правозахисне товариство.
НА СВІТЛИНІ: Михайло КРОЧА.**

АСТРОНОМИ «НАМАЛЮВАЛИ» НАЙДЕТАЛЬНІШУ

КАРТУ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ

Вчені використали два найбільших телескопи у світі – Parkes Observatory та Effelsberg 100m Radio Telescope, щоб зробити нову супер-докладну карту нашої Галактики. Для цього астрономи із Німеччини та Австралії протягом декількох років збирали дані щодо близько десяти мільярдів окремих точок, пише сайт CNN. Вони досліджували водень – найпоширеніший елемент у просторі і основний компонент зірок і галактик. Карта Чумацького Шляху показує концентрацію зірок і карликових галактик по всьому небу. Наприклад, Магелланові Хмари можна побачити у нижньому правому куті (**дивіться на світлинку**).

«Ми змогли зробити зображення цілого неба, яке багато в чому більше, ніж сума його окремих частин. Нова карта дає нам більш когерентний вид на небо і дозволяє краще зрозуміти Чумацький Шлях», – зазначає Лістер Стейвлі-Сміт з Міжнародного центру радіоастрономії досліджень (ICRAR).

У свою чергу Наомі МакКлюр-Гріффітс з Австралійського національного університету

(АНУ) вказує на те, що дослідження вперше показало дрібні деталі структур між зірками в Чумацькому Шляху. «Видно як з'являються дуже маленькі газові хмари, щоб протягом мільярдів років перетворитися на зірки», – сказала вона, додавши, що карта буде використовуватися для відповіді на великі питання про Чумацький Шлях і сусідні галактики. «Як Чумацький Шлях буде отримувати новий газ, щоб продовжити формування зірок? Де всі маленькі карликові галактики, які повинні оточити наш Чумацький Шлях? Дали б це цікаво», – сказала вона.

Карта містить 400 мільярдів окремих зірок та шляху у 180 000 світлових років. Наша Сонячна система знаходиться на відстані 27000 світлових років від центру Галактики, де знаходиться надмасивна чорна діра. Нова карта є останнім прикладом величезних досягнень, зроблених в астрономії в останні роки завдяки новим телескопам і методів обробки даних.

**«Українська правда»,
21 жовтня 2016 року**

КАЛЕНДАР НА ЛИСТОПАД «Історія України: події та особистості»

1 – 1851 р. – Народився Іван МАНЖУРА, український поет, фольклорист, етнограф.

2 – 1876 р. – Народився український поет Олександр КОЗЛОВСЬКИЙ, який помер в неповні 22 роки від сухот, його твори були надруковані лише після смерті завдяки турботам Івана ФРАНКА.

3 – 1927 р. – У БЕРЛІНІ ВІДКРИЛАСЯ 1 КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ЯКА СТВОРИЛА ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ЩО МАВ ДІЯТИ ЯК КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР УСІХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЩЕНЕЗОРГАНІЗОВАНИХ ОКРЕМИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

4 – 1912 р. – Народився український кінорежисер Віктор ІВЧЕНКО, у творчому доробку якого фільми «Доля Марини», «Надзвичайна подія», «Іванна», «Гадюка», «Шлях до серця», «Софія Глушко».

6 – 1932 р. – За відставання в хлібозаготівлях постановою ЦК КП(б)У 30 районів УСРР були занесені на так звану «чорну дошку», що означало скорочення завезення продуктів харчування у ці місцевості.

7 – 1917 р. – Чорноморський Український військовий комітет поставив вимогу перед військовим і морським міністром федеративної Росії щодо припинення слідства над генеральним секретаріатом України, зміни антиукраїнських генералів і офіцерів, погрожуючи відмовою виконувати розпорядження Тимчасового уряду.

7 – 1936 р. – Народився Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ, український поет, кінорежисер і кіноактор.

8 – 1942 р. – Гітлерівська служба безпеки повідомила про масові арешти українських націоналістів на території Третього рейху. Зокрема, – в Брауншвейгу, Дрездені, Берліні, де затримано й керівника нелегальних бандерівських груп КЛИМА.

9 – 1872 р. – Народився Богдан ЛЕПКИЙ, український письменник, автор роману «МАЗЕПА».

9 – 1956 р. – МОСКВА. УКАЗ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР «ПРО ЗАБОРОНУ КОЛИШНІМ ВАТАЖКАМ ТА АКТИВНИМ УЧАСНИКАМ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПІДПІЛЛА, ЯКІ БУЛИ ЗАСУДЖЕНІ І ВІДБУВАЛИ ПОКАРАННЯ, ПОВЕРТАТИСЯ В ЗАХІДНІ ОБЛАСТІ СРСР».

9 – 1976 р. – КИЇВ. ЗАСНОВАНА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ГРУПА СПРИЯННЯ ВИКОНАННЮ ГЕЛЬСІНСЬКИХ УГОД. ДО ЇЇ СКЛАДУ УВІЙШЛИ: МИКОЛА РУДЕНКО (КЕРІВНИК), ОЛЕСЬ БЕРДНИК, ПЕТРО ГРИГОРЕНКО, ІВАН КАНДИБА, ЛЕВКО ЛУК'ЯНЕНКО, МИРОСЛАВ МАТУСЄВИЧ, МИКОЛА МАРИНОВИЧ, ОКСАНА МЕШКО (СЕКРЕТАР), НИНА СТРОКАТ, ОЛЕКСА ТИХИЙ. Пізніше група налічувала 41 особу. У КИЄВІ БУЛО ОПРИЛЮДНЕНО «МАНІФЕСТ ПРАВОЗАХИСНОГО РУХУ».

9 – День української писемності та мови.
11 – 1917 р. – Центральна Рада ухвалила за основу законопроект про вибори до Українських Установчих Зборів і доручила Малій Раді остаточно затвердити закон і провести вибори.

12 – 1889 р. – Народився Остап ВИШНЯ, український письменник-сатирик.

12 – 1905 р. – Видання в Лубнах коштом родини ШЕМЕТІВ першого числа тижневої газети «ХЛІБОРОБ» – першої україномовної газети на території Наддніпрянської України.

14 – 1877 р. – Народився в Києві Дмитро АНТОНОВИЧ, український політичний, державний діяч, член Центральної Ради, генеральний секретар військово-морських справ, в еміграції – організатор Музею визвольної боротьби України.

15 – 1912 р. – Народився український поет Андрій МАЛИШКО.

15 – 1932 р. – Народився відомий громадсько-політичний діяч української діаспори Мирон КУРОПАСЬ, який був помічником Президента США Джеральда ФОРДА з питань національних меншин.

16 – 1947 р. – У Нью-Йорку відкрився I Світовий конгрес вільних українців.

17 – 1863 р. – Народилась Ольга КОБИЛЯНСЬКА, українська письменниця, громадський діяч, автор повісті «Земля».

18 – 1832 р. – Харків. Ухвалення ЦК КП(б)У постанови про роботу з колгоспним активом, завдання якого полягало в боротьбі з «куркулем і об'єднання всієї бідняцько-середняцької маси селянства в справі проведення заходів партії і радянської влади на селі». Ця постанова була пов'язана з початком діяльності в Україні Надзвичайної комісії по хлібозаготівлі, яку очолив В.МОЛОТОВ. Завдання комісії полягало у виконання плану заготівлі за будь-яку ціну.

18-22- 1933 р. – Харків. Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК КП(б)У, який розглянув питання про «український націоналістичний ухил», визнав, що «в даний момент головною небезпечкою є місцевий український націоналізм, що поєднується з імперіалістичною інтервенцією». ПОСТАНОВОЮ ПЛЕНУМУ БУЛА ПРИПИНЕНА ПОЛІТИКА УКРАЇНІЗАЦІЇ.

19 – 1922 р. – Більшовицька Росія шляхом збройної агресії завоювала землі Далекосхідної республіки, в результаті чого українське населення Зеленого Клину втратило власну національно-культурну автономію.

20 – 1917 р. – Київ. Засідання Малої Ради. Ухвалено III Універсал Центральної ради, де проголошено створення Української Народної Республіки (УНР) в складі федеративної Росії, декларовано ліквідацію поміщицького землеволодіння, встановлення 8-годинного робочого дня, запровадження на підприємствах державного контролю.

22 – 2004 р. – **НА МАЙДАНІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В КИЄВІ РОЗПОЧАЛАСЬ ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ, а через 9 років (в 1913-му) – ЄВРОМАЙДАН І РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ.**

23 – 1878 р. – Народився український поет Олександр ОЛЕСЬ.

24 – 1871 р. – Народився М.ВОРОНИЙ, український поет, громадський діяч, член Центральної ради.

25 – 1917 р. – За розпорядженням Українського Військового Чорноморського комітету на всіх кораблях на честь проголошення УНР було піднято синьо-жовті прапори.

30 – 1917 р. – Генеральний секретаріат УНР видав відозву до військового фронту і тилу, у якій Рада Народних Комісарів у Петрограді не визнавалася за владу в Росії.

30 – 1942 р. – Після звільнення з гітлерівського концтабору в Гамбурзі Українська капела бандуристів імені Тараса ШЕВЧЕНКА розпочала гастрольне турне по містах Рейху для примусово вивезених на роботу українців.

Промінь Просвіти
Видавець і засновник – КМО ВУТ «Просвіта»
Свідectво про державну реєстрацію
№ 1289 – 24 р, видане 03.07.2006 р.
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг,
вул. Калінінська, буд. 3, к. 210.
e-mail: PROSVITA_KMO@ukr.net
Тел. 067-568-39-73,
050-413-12-95

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО,
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ, Сергій
ЗІНЧЕНКО, Микола КОРОБКО (голова об'єднання),
Валентина КРИВДА, Петро ЛИСЕНКО, Олена МАКОВИЙ,
Володимир НАЛУЖНИЙ, Михайло СИМОНЕНКО (м.
Верхньодніпровськ), Олександр ЧИЖИКОВ. Логотип
виготовив Вадим БОРИСЕНКО. Газета виходить двічі
на місяць.

Відповідальність за точність наведе-
них фактів, цифр та імен несуть автори
матеріалів.

Редакція не рецензує і не повертає
рукописи.

За умови використання наших матері-
алів посилання на газету «Промінь Про-
світи» обов'язкове

Газету друкує офсетним спосо-
бом
КП «Криворізька друкарня»
Криворізької міської ради
50050, м. Кривий Ріг,
пр. Металургів, 28,
тел. 90-63-35.
Обсяг – 1 друкований аркуш.
Наклад – 1000 примірників.
Замовлення № 2398.